

ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблематика міжнародної конкурентоспроможності країн, які залучені до світогосподарських процесів є досить актуальною, оскільки теперішні тенденції прогресу світової економіки та процес глобалізації сприяють взаємозалежності економік.

Досягнути високий рівень конкурентоспроможності країни можливо лише за наявності сильної держави, яка має сформовану та розвинену ринкову та галузеву структуру, високу ділову активність підприємств, кваліфікованих фахівців та передовий науковий потенціал.

Через жорстку конкурентну боротьбу Україні необхідно шукати шляхи підвищення конкурентоспроможності національної економіки, формувати у країні потужний інноваційний та науково-технічний потенціал, сприятливе бізнес-середовище, що у майбутньому дасть змогу посісти гідне місце на світових ринках.

Багато вчених присвятили свої роботи проблемі установа рівня міжнародної конкурентоспроможності країни, зокрема: О. М. Паламарчук, В. В. Дергачов, О. О. Шевченко, Й. Шумпетер, Дж. Сакс, М. Портер та інші. Але, не дивлячись на численні досягнення в теорії та практиці дослідження конкурентоспроможності країни необхідне подальше вивчення інструментів підвищення конкурентної позиції України на міжнародному ринку.

Вагомий внесок у дослідженні проблематики конкурентоспроможності країн зробив М. Портер. На думку автора, країна може досягнути високого рівня конкурентоздатності тільки в тих галузях, де країна має конкурентні переваги [1]. Україні важко реалізовувати свої конкурентні переваги в тих чи інших галузях через техніко-технологічну відсталість та наявний несприятливий бізнес-клімат.

Рівень конкурентоспроможності визначає позицію країни в глобальному економічному просторі, демонструє її шанси вижити в умовах жорсткої гіперконкуренції. Динаміка України у Глобальному індексі конкурентоспроможності за 2013-2018 роки представлена на рисунку 1.

За методикою оцінки конкурентоспроможності економік країн світу Всесвітнього Економічного Форуму, станом на 2017-2018 роки групу лідерів в Глобальному рейтингу представляють Швейцарія, США, Сінгапур, Нідерланди, Німеччина, Гонконг, Швеція, Велика Британія, Японія і Фінляндія. Щодо України, то за рівнем Індексу глобальної конкурентоспроможності Україна посіла 81 місце (між Бразилією та Бутаном) серед 137 країн світу і поліпшила свої позиції відразу на 4 пункти [2]. Незначне покращення нашої країни у певні періоди у позиції в рейтингу, як правило, зумовлювалося меншою кількістю країн, що брали участь у дослідженні.

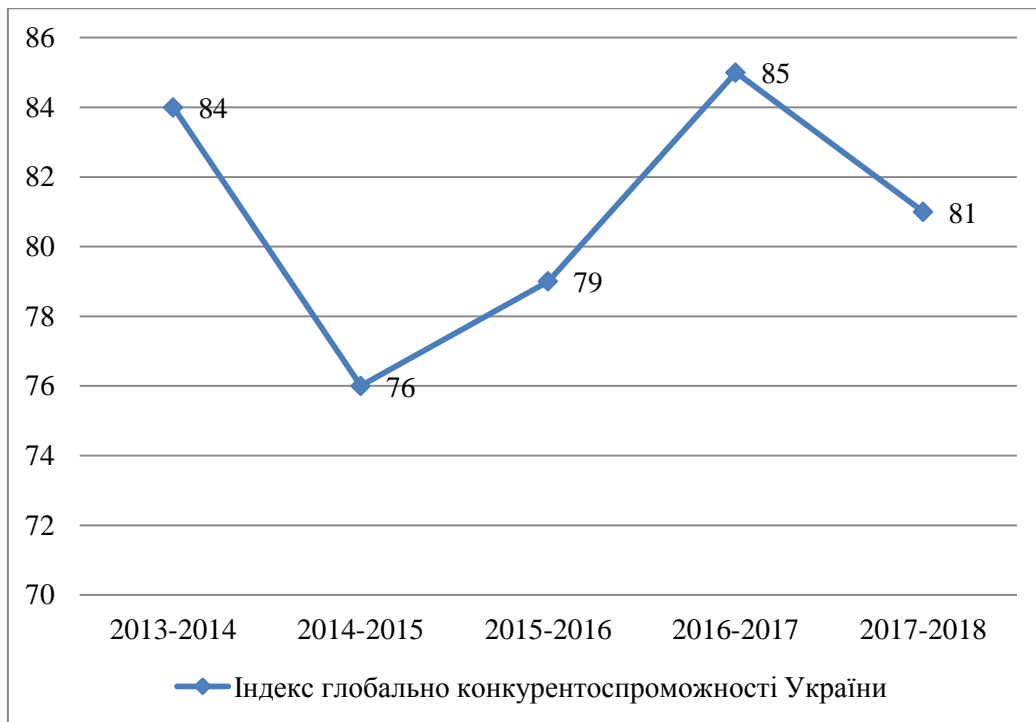

Рис. 1. Місце України у Глобальному індексі конкурентоспроможності у 2013-2018 роках [2]

Як відомо, конкурентоспроможність національної економіки визначається здатністю країни в умовах вільної торгівлі виробляти і реалізувати конкурентоспроможні товари і послуги. Динаміку експорту товарів та послуг України можемо побачити на рисунку 2.

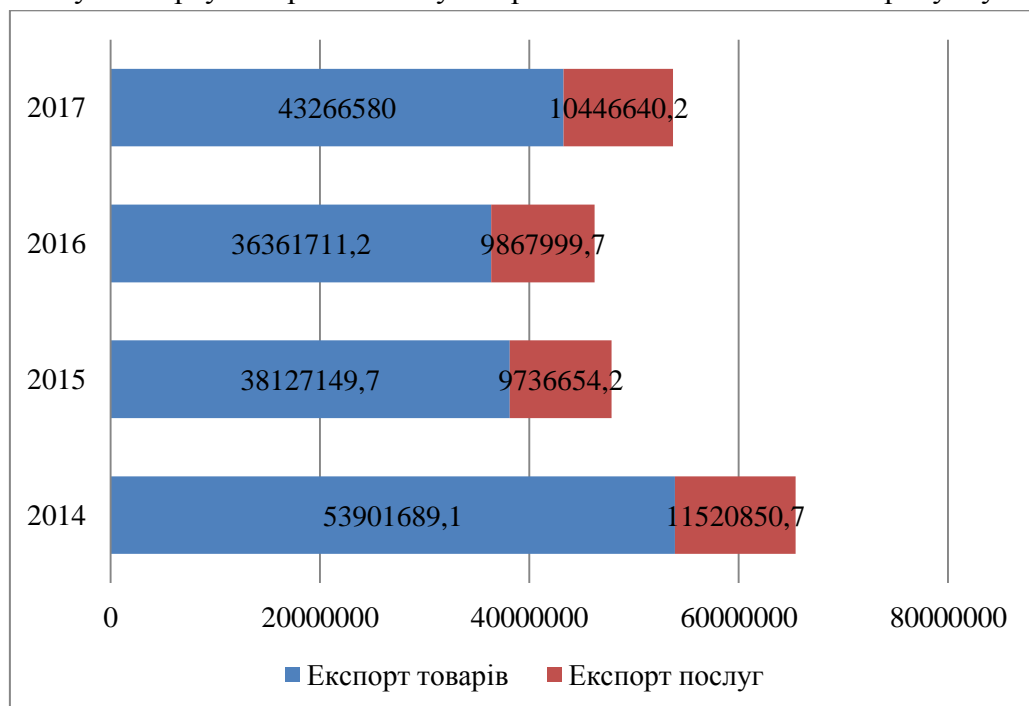

Рис.2. Динаміка експорту товарів та послуг України за 2014 – 2017 рр. [3]

З даної діаграми можемо прослідкувати тенденцію зниження експорту товарів та послуг. Якщо у 2014 році було експортовано товарів на суму 53901689,1 тис. дол. США, то у 2017 році – 43266580 тис. дол. США. Щодо послуг, то у 2017 було експортовано на 10446640,2 тис. дол. США, що на 1074210,5 тис. дол. США менше, ніж у 2014 році.

Можна виділити такі причини низької конкурентоспроможності української економіки:

- низька ефективність виробництва;
- низький попит на внутрішньому ринку та посилення конкуренції на зовнішньому;
- висока вартість енергії та капіталу, вплив кваліфікованих робітників, скорочення національної сировинної бази.

Щоб Україна не знизилася свої позиції потрібно уже зараз розробляти реальні, а не формальні програми підвищення конкурентоспроможності української економіки, заклавши в їх основу заходи, які відродять промисловість та сприятимуть подальшому розвитку сфери послуг. Головними завданнями нашої країни суспільства повинні бути:

- вироблення нових промислових галузей на основі формування потужного інноваційного та науково-технічного потенціалу, які здатні виробити високотехнологічну, конкурентоздатну й екологічно чисту продукцію, а також їх протекціоністський захист;

- розвиток цифрових та ІТ-технологій. Сьогодні ІТ-інфраструктура та цифрова грамотність вже не є конкурентними перевагами, а стали вимогами часу. Цифрова революція та формування стійких та тісно взаємопов'язаних глобальних виробничо-комерційних зв'язків створюють можливості для вирівнювання конкуренції малих і середніх підприємств з великими компаніями;

- надалі поліпшувати якість ділового клімату, оскільки здатність вітчизняних товаровиробників втримувати власні позиції на світових ринках, диверсифікувати експорт в товарному та географічному вимірах визначає якість національного ділового клімату;

- збереження темпів зростання агропромислового виробництва, але зі зміщенням акцентів з виробництва сировини на виробництво екологічно чистих, органічних продуктів харчування, біологічно активних добавок та інших продуктів з високою доданою вартістю;

- необхідно створити сприятливі умови для повернення до України «мізків», які раніше емігрували за кордон. Їхні знання і досвід стануть потужним важелем розвитку підприємництва тощо.

Отже, Україні необхідно розробити поступові кроки, щоб адаптувати національну економіку до світових змін глобалізаційного та інтеграційного процесу. Основними механізмами підвищення конкурентних переваг України є здійснення внутрішніх реформ та трансформація векторів зовнішньоекономічної політики. Також держава повинна всі свої зусилля спрямовувати на формування сприятливого бізнес-середовища, оскільки воно дозволяє реалізовувати наявний інноваційний та людський потенціал та стане передумовою поступового підвищення міжнародної конкурентоспроможності України у світових рейтингах.

Список джерел:

1. Портер М. *Международная конкуренция* / М. Портер. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.

2. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www3.weforum.org>.

3. *Державна служба статистики України* / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.